

Delovanje knjižničarjev v Domu Petra Uzarja

V prispevku opisujem dejavnosti, ki jih knjižničarji Knjižnice dr. Toneta Pretnarja izvajamo v Domu Petra Uzarja (DPU), t. j. domu starostnikov. Dom v Bistrici pri Trziču že vse od leta 1980 sprejema svoje varovance, že zelo dolgo pa z njim sodeluje tudi naša knjižnica. Precej časa je sodelovanje slonelo predvsem na izposoji knjižnega gradiva, pred nekaj leti pa smo svojo dejavnost razširili. Poleg spodbujanja branja, ki nenazadnje predstavlja tudi trening za možgane, predstavlja stik z varovanci tudi svojevrstno medgeneracijsko povezovanje, kar je razvidno iz nadaljnjega zapisa.

Najdlje vzdržujemo v DPU izposajo gradiva. Prvotno je bil Dom samostojna izposojevalna enota, od leta 2018 velja kot eno od postajališč bibliobusa. Sam sistem izposoje je tako bolj ekonomičen, za uporabnike pa je vse ostalo enako. Potujoči knjižničar tako obišče izposojevališče vsakih 14 dni. Varovanci DPU predstavljajo specifično skupino bralcev. Število članov, število aktivnih uporabnikov ter izposoja so precej variabilni. Varovanci, ki so sprejeti v Dom, prihajajo tja vse starejši. Med njimi je več demence in posledično jih je vse manj sposobnih branja, zato smo bili prisiljeni našo ponudbo nadgraditi z drugimi projekti.

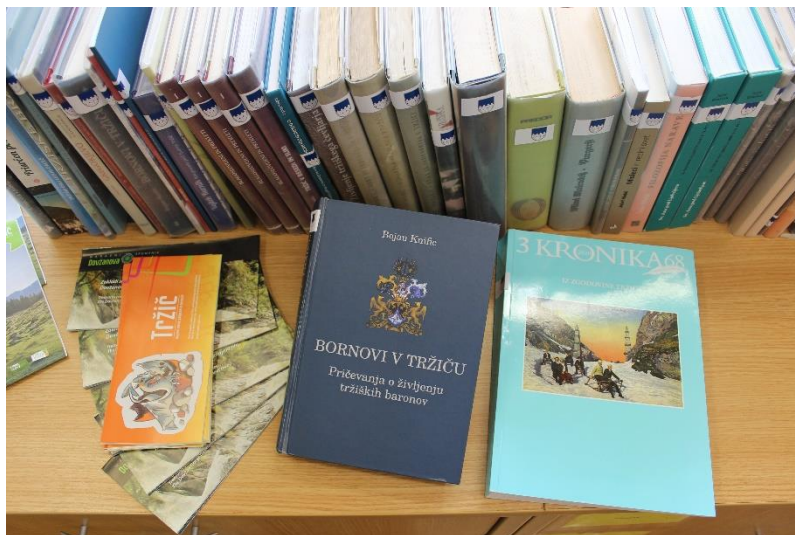
Poleg izposoje v Domu že dolga leta izvajamo bralni krožek. Klasično obliko, ki je sestavljena iz branja in pogovorov o knjigah smo nadgradili še z domoznansko tematiko. Ker se zavedamo, da so varovanci neprecenljiv vir informacij o življenju v Trziču nekdanj, bibliotekar domoznanec na urah prebira zgodbe o našem mestu in okolici. Z varovanci se nato pogovarja o njihovih spominih, katere tudi beleži in s terenskimi zapiski dopolnjuje knjižnično domoznansko zbirko. Večkrat prav pri varovancih dobi smernice za nadaljnjo raziskovanje.

Obiskujemo jih tudi s kvizi, ki jih sicer primarno izvajamo v tržiških osnovnih šolah. To so Butalci in Butalsko pametni kviz, Bratovščina Sinjega galeba in Sinje galebji kviz, Martin Krpan in Krpanov slikoviti kviz, Matilda in Genialen Matildin kviz. Tako kot pri obisku šolske ure tudi tu predstavimo branje kot nekaj prijetnega in poučnega hkrati. Potrebno se je le nekoliko prilagoditi drugačnim potrebam teh poslušalcev. Običajno sedijo v krogu in knjižničar jim počasi, razločno in razumljivo predstavi zgodbo. Sledi skupno reševanje kviza. Bolj kot kviz je za stanovalce DPU pomemben obisk, sprememba v vsakdanjem življenju in pripovedovanje, ki se mu povsem prepustijo. V letu 2022 so stanovalci DPU poslušali zgodbi Janez Jalna Ovčar Marko in Cvetkova Cilka in po Milčinskem povzeto zgodbo Desetnica. Kot zadnje smo predstavili Zgodbe o Tonetu, katerih predstavitev je sovpadala s trideseto obletnico smrti Toneta Pretnarja, po katerem se imenuje naša knjižnica.

Domoznansko dejavnost smo nadgradili še prikazom domoznanskih filmskih posnetkov. Starejši se radi spominjajo svojih mladih dni, nekdanjih pomembnih someščanov in življenja nekoč, zato smo prišli na idejo da bi jim predvajali filme, ki jih hranimo v domoznanskem depozu knjižnice in ki s svojo vsebino izpričujejo bogato dediščino Trziča in Trzičanov. Filmski portreti tržiških ljubiteljskih kulturnikov je sicer projekt Zveze kulturnih organizacij Trzič, s katerim želijo zagotoviti trajen spomin na lokalne ljubiteljske kulturne delavce in osvetliti njihov ustvarjalni odnos do domačega kraja in ljudi. Kot lastniki avtorskih pravic so se s

predvajanjem strinjali. Z ogledi Filmskih portretov smo stanovalcem doma starostnikov prikazali minulo delo tržiških ustvarjalcev. Tako so si lahko ogledali dokumentarni film iz 60. let 20. stoletja Mesto v osrčju Karavank, predstavitev Tekčevih jaslic kot znamenitosti mesta in Tržiškega muzeja. Od ustvarjalnih skupin smo predstavili Folklorno skupino Karavanke in Kvintet bratov Zupan. Od osebnosti pa Dorco Kralj, Francija Šarabona in Janka Krmelja. Zadnja predstavitev je bila zelo prisrčna, saj je gospod varovanec Doma in je bil na predstavitvi tudi prisoten. O terminu predvajanja in številu gledalcev vedno obvestimo tudi avtorja/založnika filma. Po ogledu/predvajanju z objavo na družbenih omrežjih (Facebook) javnost o dogodku seznanimo s slikovnim gradivom.

V okviru Domoznanskega septembra smo pred nekaj leti prvič pripravili Domoznansko bralno značko. Sodelujoči so lahko z branjem tiskanega gradiva ali ogledi posnetkov na YouTube spoznali zgodovino Tržiča in Tržičanov v pisani besedi in shranjeno/posredovano v digitalni obliki. Gradivo, pripravljeno v ta namen, je obsegalo knjige, ki so jih napisali Tržičani ali pa so vsebinsko vezane na Tržič, domoznanske videoposnetke naših (knjižničnih) prireditev in spletna mesta in arhive domoznanskega gradiva. Za opravljeno bralno značko je bilo potrebno prebrati dve knjigi s seznama ali prebrati eno knjigo s seznama in pogledati en domoznanski dogodek (YouTube) oziroma na domači strani knjižnice raziskati spletni arhiv (Tržiški vestnik, Cerkevni glasnik), domoznanski portal KAMRA, Obrazi slovenskih pokrajin, Domoznanski kotiček, Drobižki iz Tržiča. Z varovanci smo vse to seveda opravili skupaj. Ob zaključku so vrnilo vpisnico in prevzeli nagrado (skodelico z logotipom knjižnice). Domoznanska bralna značka je zaznamovala tudi bralni krožek v Domu, kjer smo ob prebiranju domoznanskega gradiva dosegli omenjene cilje, za kar so vsi sodelujoči prav tako prejeli nagrado.

Domoznanska bralna značka (foto: arhiv knjižnice)

Knjižničarji s posameznimi varovanci velikokrat vzpostavimo prav poseben stik. V spominu ostanejo bralci, ki svojo neverjetno bralsko strast ohranijo vse do konca. V spominu ostanejo tisti, ki s teboj delijo svoje zgodbe, če le vidijo, da jih z zanimanjem poslušáš. Prenekateri pridejo k tebi samo na klepet itd. Srečevanja bogatijo vse.

Nejc Perko

Knjižnica dr. Toneta Pretnarja

Vir:

Letna poslovna poročila Knjižnice dr. Toneta Pretnarja (<https://www.knjiznica-trzic.si/letno-poslovno-porocilo/>)